

**Oponentský posudek na habilitační práci Mgr. Sylvie Stanovské, Dr.,
*Zu der alttschechischen Liebeslieddichtung im Lichte des
deutschsprachigen Minnesang und der jüngeren deutschen
Liebeslieddichtung, Brno 2010, 353 stran***

Habilitační práce **Mgr. Sylvie Stanovské, Dr.**, se skládá ze dvou základních částí obsahujících devět podkapitol. V úvodních dvou podkapitolách autorka vymezuje nejprve téma a cíl práce, poté předkládá charakteristiku základních pojmů („Minne“ a „Minnesang“). Závěrečnou část tvoří bibliografie.

Habilitandka si pro zpracování zvoleného tématu připravila vhodný prostor svými předchozími úspěšnými odbornými pracemi, kam patří jejích osm časopiseckých studií (srov. s. 346-347 habilitace) a především její německé vydání staročeské milostné lyriky (*Alttschechische Liebeslyrik*, Wien 2010; spolu s Manfredem Kernem). Na jejich přínos habilitandka zdařile navázala a současně svému zkoumání otevřela nová témata, která se jí podařilo sumarizovat. V první části na základě analýz vybraných písňových typů charakterizovala jednotlivá vývojová stádia německého minnesangu (až do konce 13. stol.) a abstrahovala takovým způsobem základní písňové typy. Ve druhé části své habilitace zvolenou typologii použila při soustředění se na vybrané texty staročeské milostné lyriky (v rámci prvního typu předložila pět komparativních analýz; u druhého až pátého a dále sedmého a osmého písňového typu po jedné základní analýze; v případě šestého typu tři analýzy; u sedmého typu dvě analýzy), aby na základě komparace s analogickou německou tvorbou odpověděla na otázku, má-li staročeská středověká milostná lyrika blíže ke staršímu, tradičnímu německému minnesangu, či jí časově bližšímu „mladšímu“ německému básnictví s milostnou tematikou. Proto autorka mohla na základě uvedených materiálových analýz formulovat závěr, že staročeská milostná lyrika se oproti tzv. mladšímu německému minnesangu vyznačuje vyšší tradicionalitou písňových typů, především pak motivů a „myšlenkových struktur“ (její nové motivy pak hodnotí spíše jako aktualizaci, a to při

vědomí, že je nutno přihlížet ke specifice jednotlivých dílčích jedinečných textů), a dále závěr o výrazné absenci vývojových fází typu německého minnesangu v analogické české produkci.

Po takové výše uvedené základní deskripci celku pokládám za podstatné nejprve vysoce kladně hodnotit minuciózní a systematický rozbor jednotlivých písňových textů (zpravidla dle bodů 1-4), který představoval časově náročnou heuristickou práci (srov. jen existenci textů uložených na různých místech českého i německého prostředí). Dále je nutno vysoce ocenit habilitandčinu znalost obsáhlé literatury předmětu (a její až nadstandardní strukturování v závěrečné bibliografické pasáži) a zejména fakt, že se vůči ní dokázala vymezit tvůrčím i hodnotícím způsobem (srov. např. na s. 93 v pozn. 66 ocenění Johnsonova přínosu a zvláště autorčiny reflexe Schweiklovy edice – polemicky např. na s. 41-42). Konečně nutno konstatovat, že oba výše zmíněné habilitandčiny závěry jsou materiálem doložené a vyznívají přesvědčivě. Hypotézu o „mezipozici“ staročeské milostné lyriky mezi tradičním a novým a závěr, že se převážná část staročeské milostné lyriky liší od většiny textů mladšího milostného německého básnictví nutno vnímat jako autorčin odborný přínos. V souvislosti s hodnocením habilitace nelze konečně opomenout ani přínos z hlediska překladatelství – habilitandčiny vlastní překlady šestnácti staročeských textů do němčiny.

Jako každá odborně přínosná práce poskytuje přirozeně i text této habilitace prostor pro polemiku, dílčí poznámky a podněty. Základní možný obecný přístup, že totiž výběr materiálu (tedy konkrétních písňových textů) ovlivňuje formulaci závěru až neobjektivně nutno však vyloučit (i při analýze úplného materiálu by se základní výsledky nezměnily, odpovídaly by z hlediska převažujícího počtu písní). K úvaze je však spíše otázka typologie písňových textů, která není na stejné úrovni (s. 66, mísí se hledisko žánrové, t. např. žánr pastorely, vedle hlediska pouze formálního, t. dialog, na kterém je též založeno např. svítáníčko). V souvislosti s typologií (s. 196-197) by se možná nabízelo spojit první a

třetí abstrahovaný typ s vyčleněním podskupiny, podobně i typ čtvrtý a pátý. Za podstatné přitom však pokládám, že habilitandkou zvolená typologie posloužila funkčně k seriózním odborným analýzám.

Jedinou relevantní připomínku formuluji k typu citace závěrů Jana Lehára (které autorka ostatně dostatečně recenzovala), u nichž bych předpokládala analogický typ citace jako u studie Emila Pražáka či studie Eduarda Petru. Mám na mysli především odkazy při analýze písně „Šla dva tovariše“, kde by se hodil minimálně při autorčině zmínění interpretační „hádanky“ (s. 291), kam by právě reflexe kontroverzní Lehárový interpretace včetně porovnání s interpretací Václava Černého dle mého soudu patřila, a dále u písně „Dřevo se listem odívá“ (s. 248-252), právě proto, že v jejím případě zřejmě nelze mluvit o aktualizaci starých motivů, ale primárně – i díky nezvyklé motivice reflektované Janem Lehárem jako ironický přístup k tématu – o písni nového typu (zřejmě není v daném případě podstatné to, co motivicky převažuje, ale určující je sám přístup k tématu). Každopádně je na základě závěrečné bibliografie patrné, že habilitandka neprojektovala mechanicky do textu veškeré své znalosti tematiky: jejím cílem bylo předložení vlastního přístupu a vlastních analýz. To také vysvětluje poněkud nestandardní zařazení pasáží o dosavadním stavu zkoumání dílčích předkládaných tematik.

K okrajové poznámce netýkající se meritorního tématu, a sice o typologické vazbě motivu světla, lásky a motýla na arabskou poezii (cit. Ecker: 1978, pozn. 63, s. 90) jen připomínám, že jde v duchovním plánu de facto o kultovní motiv filozofie sufismu (za zakladatele je považován perský učenec a básník Rúmí), takže jej lze tedy zřejmě nalézt alespoň v mystické poezii ještě dříve v poezii perské než arabské (sežehnutí člověka jako individua pozemskou láskou v paralele s motýlem kroužícím kolem světla-duhovna, kterým je přitahován), a to nejspíš i v genetické vazbě na Avestu; každopádně je to obraz, který je v perské poezii početně zastoupen (v mystické poezii především u již zmíněného Rúmího; ve světské poezii v aktualizaci zejména v básních Sádiho), lze jej tedy vzhledem k jeho

genezi a frekvenci vnímat téměř jako topos. Podobně tomu bude, pokud jde o frekvenci z hlediska poezie světové, i u motivické vazby lásky a umírající labutě jako symbolu věrnosti (ke s. 139).

Co se týče poznámek formálního a tzv. technického rázu v kontextu celku je vnímám jako irelevantní (technická nedopatření nacházím snad pouze v několika poznámkách z hlediska jejího formálního psaní jako větného celku). Autorčina vyjádření jsou stylisticky kultivovaná, nakolik alespoň mohu jako bohemistka posoudit jazykovou stránku textu. Text přesvědčuje o tom, že ho autorka precizovala na dlouhé časové ploše, ale i o tom, že jeho jednotlivé části zákonitě vznikaly se zjevnými časovými přestávkami, během nichž bylo nutné se nejprve věnovat náročné heuristice.

Jako dotaz pro účely obhajoby doporučuji dva následující podněty. V případě staročeské milostné lyriky se nabízí zejména zhodnocení odborného přínosu k tematice v komparaci badatelského kontextu Jana Vilikovského, Václava Černého a Jana Lehára; v případě vazby na německé prostředí otázka odborného přínosu Pavla Trosta a Leopolda Zatočila.

Celkově shrnuji: Posuzovaná habilitační práce **Mgr. Sylvie Stanovské, Dr.**, *Zu der alttschechischen Liebeslieddichtung im Lichte des deutschsprachigen Minnesang und der jüngeren deutschen Liebeslieddichtung* (Brno 2010) splňuje požadavky standardně kladené na úroveň habilitačních prací v daném oboru.

prof. PhDr. Michaela Soleiman pour Hashemi, CSc.,

ÚČL FF MU v Brně

V Brně dne 6. září 2011